

การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของ
สถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3*
EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT TOWARDS EXCELLENCE
IN VOCATIONAL EDUCATION OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS
UNDER THE CENTRAL REGION 3 VOCATIONAL EDUCATION
INSTITUTE

สุทธารัตน์ นารณสูงเนิน¹, สุทธิศักดิ์ แก้วจินดา² และ งามอาจ เทียมกลาง³

Suttharat Nartsungnoen¹, Suttisak Kaewjinda² and Ongart Thiamklang³

¹⁻³วิทยาลัยนครราชสีมา

¹⁻³Nakhonratchasima College, Thailand

Corresponding Author's Email: spcsuttharat@gmail.com

วันที่รับบทความ : 21 เมษายน 2569; วันแก้ไขบทความ 8 พฤษภาคม 2569; วันตอบรับบทความ : 10 พฤษภาคม 2569

Received 21 April 2026; Revised 8 May 2026; Accepted 10 May 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษาและ 3) ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน ปีการศึกษา 2568 จำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามและ

Citation:

* สุทธารัตน์ นารณสูงเนิน, สุทธิศักดิ์ แก้วจินดา และ งามอาจ เทียมกลาง. (2569). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3.

วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 4(3), 1719-1736.

Suttharat Nartsungnoen, Suttisak Kaewjinda and Ongart Thiamklang. (2026). Educational Institution Management Towards Excellence In Vocational Education Of Educational Institutions Under The Central Region 3 Vocational Education Institute. Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(3), 1719-1736.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

แบบสัมภาษณ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .82 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) และทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ได้แก่ ด้านบริบทเชิงพื้นที่ที่เอื้อต่อการจัดการอาชีวศึกษา ด้านพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ ด้านโครงสร้างพื้นฐานครุภัณฑ์/อุปกรณ์และสื่อการสอน ด้านความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศหรือต่างประเทศ และด้านเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา, สถานศึกษา

Abstract

This research aims to 1) study the level of vocational education institution management towards excellence in vocational education; 2) compare the vocational education institution management towards excellence in vocational education, classified by position, work experience, and institution size; and 3) study the approaches to vocational education institution management towards excellence in vocational education within the Central Region 3 Vocational Education Institute. The sample group consisted of 302 administrators and teachers in the 2025 academic year. The research instruments used were questionnaires and interviews, with a content validity index of 1.00 and a reliability coefficient of .82. The statistical methods used included frequency,

percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and pairwise comparisons using Scheffe's method.

The research findings revealed that:

1. The overall level of educational institution management towards vocational education excellence in vocational schools under the Central Region 3 Vocational Education Institute was high.

2. A comparison of educational institution management towards vocational education excellence in vocational schools under the Central Region 3 Vocational Education Institute, categorized by position, work experience, and school size, showed statistically significant differences at the 0.5 level.

3. The guidelines for managing vocational education institutions towards excellence in vocational education within the Central Region 3 Vocational Education Institute include: a spatial context conducive to vocational education; curriculum development in collaboration with businesses; infrastructure, equipment, and teaching materials; cooperation with domestic or international higher education institutions; and enhancing the competencies of students and graduates.

Keywords: Educational administration, Vocational education excellence, Educational institution

บทนำ

นโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ได้กำหนดให้ “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ โดยมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาในทุกกระดับให้สอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่ จึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่ง “คนไทยในอนาคต จะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิต

สาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออมโอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็น พลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและ ภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่นมีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทย ที่มีทักษะสูงโดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง” การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต เพื่อให้คนมีความดีอยู่ใน ‘วิถี’ การดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใน ศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบ บริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน มีวิสัยทัศน์ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างมีความสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมายของการจัดการศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 3rs8cs มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีความสมดุลการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจมุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนดังกล่าว เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิตการประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง (ธีรศักดิ์ อุปมัยอริชัย และสุชาติ บางวิเศษ, 2567)

ซึ่งสอดคล้องและเชื่อมโยงกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การผลิตและพัฒนาากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้าง ชีตความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เป้าหมายพัฒนากำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีฐานข้อมูลความต้องการกำลังคน (Demand) จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมอย่างครบถ้วน สัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา กำลังแรงงานในสาขาอาชีพ ต่าง ๆ ที่ได้รับการยกระดับคุณวุฒิวิชาชีพเพิ่มขึ้น เป็นต้น และสถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความ เชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สัดส่วนการผลิตกำลังคน ระดับกลาง และ ระดับสูง จำแนกตามระดับ/ประเภทการศึกษาใน

สาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น ร้อยละของสถาบันการศึกษาจัดการศึกษารูปแบบ ทวิภาคี/สหกิจศึกษา/หลักสูตรโรงเรียนในโรงงาน ตามมาตรฐานที่กำหนดเพิ่มขึ้น จำนวนหลักสูตร ของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทวิวุฒิ (Dual Degree) เพิ่มขึ้นมีภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างรัฐ เอกชน สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพและหน่วยงานที่จัดการศึกษาเพิ่มขึ้น เป็นต้น โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขา ที่ตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริม การผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและมีแผนงานและ โครงการสำคัญ เช่น โครงการจัดทำแผนผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตรงกับความต้องการของ ตลาดงานในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย เป็นต้น (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีภารกิจเพื่อมุ่งเน้นจัดการศึกษาเพื่อผลิตกำลังแรงงานที่มีคุณภาพตามความเป็นเลิศของแต่ละสถานศึกษาและตามบริบทของพื้นที่ สอดคล้องกับความต้องการของประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต มุ่งเน้นการพัฒนาครูอาชีวศึกษาให้มีความรู้และความสามารถในการปฏิบัติ (Hand-on Experience) มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ โดยการพัฒนาแบบเข้มข้น รวมทั้งการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ ภายใต้ศูนย์บริหารเครือข่ายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (Center of Vocational Manpower Networking Management: CVM) เพื่อให้การผลิตและพัฒนากำลังคน อาชีวศึกษาตอบสนองความต้องการของภาคประกอบการอย่างแท้จริง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นองค์กรหลักในการผลิตและพัฒนา กำลังคนที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ธุรกิจและ บริการ ของประเทศ จึงได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาอาชีวศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา Excellent Center ทั้งในสถานศึกษาต้นแบบทั่วประเทศ และสถานศึกษาในกลุ่ม EEC เร่งยกระดับคุณภาพกำลังในกลุ่มผู้สำเร็จ การศึกษาอาชีวศึกษา ผู้อยู่ในภาคแรงงานให้มีสมรรถนะใหม่ ทักษะใหม่ โดยกระบวนการสร้าง New Skill, Up Skill และ Re Skill จึงได้มีการดำเนินการประเมินสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน และประกาศให้สถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศ การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการ อาชีวศึกษา (Excellent Center) ทั้ง 9 ด้าน ประกอบไปด้วย รูปแบบการจัดการ

เรียนการสอน ครู วิชาชีพ โครงสร้างครุภัณฑ์ อุปกรณ์ สื่อการสอน การผลิตและพัฒนา กำลังคน การรับรองคุณภาพ ความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ในประเทศหรือต่างประเทศ พัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ บริบทเชิงพื้นที่ที่เอื้อต่อการจัดการอาชีวศึกษา และ เสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียนและ ผู้สำเร็จการศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างมาก ในการพัฒนา คุณภาพของอาชีวศึกษา ซึ่งมีผลต่อการผลิต และพัฒนากำลังคน (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2568)

สถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ซึ่งครอบคลุมจังหวัดสระแก้ว จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดฉะเชิงเทราซึ่งเป็น สถาบันการศึกษาที่ดูแลสถานศึกษาในพื้นที่ภาคกลาง สถานศึกษาทั้งขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ จำนวน 10 สถานศึกษา ซึ่งมีความต้องการแรงงานที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการ ของตลาดแรงงานที่มีความหลากหลายทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมและถือเป็นพื้นที่ ยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ ทั้งด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการ ซึ่งต้องการ แรงงานอาชีวะที่มีคุณภาพและความสามารถสูง การบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาในพื้นที่ ดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนากำลังคนให้ตอบสนองต่อความ ต้องการของตลาดแรงงานในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม พบว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษาในภาคกลาง 3 ยังประสบปัญหาและความท้าทายหลายประการ เช่น การขาดระบบการบริหารจัดการเชิงกล ยุทธ์ที่บูรณาการการพัฒนาครูและบุคลากรที่ยังไม่ทั่วถึง การขาดความต่อเนื่องในการสร้าง ความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม การจัดการเรียนการสอนที่ยังไม่สามารถสร้างสมรรถนะ ผู้เรียนให้เท่าทันเทคโนโลยีสมัยใหม่ และการขาดระบบประเมินคุณภาพที่สอดคล้องกับ มาตรฐานสากล ในยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลก ที่ขับเคลื่อนด้วย เทคโนโลยี นวัตกรรม และเศรษฐกิจฐานความรู้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและ ศักยภาพสูงสุดเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับ ชีตความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อาชีวศึกษาในฐานะกลไกหลักในการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางจึงมีบทบาทสำคัญ อย่างยิ่งในการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะในภาคการผลิต การ บริการ และอุตสาหกรรมที่ต้องการบุคลากรที่มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของ ตลาดแรงงาน (สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3, 2565)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัย การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ทางการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 เพื่อศึกษาการ บริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการ

อาชีวศึกษาภาคกลาง 3 เพื่อให้ได้ข้อมูลใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากับประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำนวน 3,329 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 183 คน และครูจำนวน 3,146 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำนวน 346 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน และครูผู้สอน จำนวน 326 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970) และได้โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานในการบริหารงานด้านสถานศึกษาปลอดภัยดีเด่นหรือได้รับรางวัลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย จำนวน 7 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 จำนวน 10 สถานศึกษา โดยมีผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน 1,303 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 302 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling)

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ต่อไป คือ ผู้บริหารสถานศึกษา/ผู้ทรงคุณวุฒิ/ครูชำนาญการพิเศษที่มีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา จำนวน 7 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนจำนวน 302 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า โดยผู้ตอบจะได้รับคำถามเช่นเดียวกัน และในลำดับขั้นตอนเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ถามถามได้ตรงประเด็นที่ต้องการ ไม่ออกนอกเรื่อง ไม่เกินขอบเขตที่กำหนดไว้ และข้อมูลที่ได้รับสามารถนำมาประมวลผลได้ โดยมีขั้นตอนการสัมภาษณ์ ดังนี้

4.1 กำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ 15-20 นาที และนัดหมายกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.2 เตรียมอุปกรณ์จัดบันทึกให้เหมาะสมกับสถานการณ์

4.3 แนะนำตัวเอง และสร้างบรรยากาศให้รู้สึกเป็นกันเอง

4.4 บอกวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ (ถ้าต้องจดบันทึกหรือใช้เครื่องมือบันทึกเสียงต้องแจ้งให้ผู้รับการสัมภาษณ์ทราบ)

4.5 ป้อนคำถามเหมาะสมกับเวลา และทำการบันทึกหลังจากการสัมภาษณ์เสร็จ

4.6 ขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์บุญชม ศรีสะอาด (2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงานโดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

5. วิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยการสังเคราะห์เนื้อหา ที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่
 - 1.1 ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์
 - 1.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 2.1 ความถี่ (Frequency)
 - 2.2 ร้อยละ (Percentage)
 - 2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 136 -143)
 - 3.1 t- test แบบ Independent samples
 - 3.2 F- test แบบ One way ANOVA และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านครูวิชาชีพ รองลงมา คือ ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคน และด้านการจัดการเรียนการสอนตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบริหารเชิงพื้นที่ที่เอื้อต่อการจัดการอาชีวศึกษา

2. ผลจากการเปรียบเทียบ การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 สรุปผลได้ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

3. การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ประกอบด้วย 9 ด้าน คือ 1) การจัดการเรียนการสอน 2) ครูวิชาชีพ 3) โครงสร้างพื้นฐานครุภัณฑ์/อุปกรณ์และสื่อ การสอน 4) การผลิตและพัฒนากำลังคน 5) การรับรองคุณภาพ 6) ความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาใน ประเทศหรือต่างประเทศ 7) พัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ 8) บริบทเชิงพื้นที่ที่เอื้อต่อการจัดการอาชีวศึกษา 9) เสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านครูวิชาชีพ รองลงมาคือ ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคน และด้านการจัดการเรียนการสอน

ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบริบทเชิงพื้นที่ที่เอื้อต่อการจัดการอาชีวศึกษา ทั้งนี้ อาจเนื่องจากสภาพบริบทในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน แนวทางการขับเคลื่อนและส่งเสริม สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ อีกทั้งการประสานความร่วมมือทั้งจากสถาบันการศึกษาและสถาน ประกอบการให้เข้มแข็งมากขึ้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชา แซ่อึ้ง (2567) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการ อาชีวศึกษา ของ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการสถานศึกษาสู่ ความเป็นเลิศทางการ อาชีวศึกษา ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 ในภาพรวมและราย ด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรวุฒิ พานิชเลิศ และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการ จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการ จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของ สถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหาร สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคกลาง 3 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจาก มุมมองและบทบาทที่แตกต่างกันผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการตัดสินใจและ กำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาในภาพรวม ขณะที่ครูผู้สอนมักจะให้ความสำคัญกับการ ปฏิบัติในห้องเรียนและการดูแลนักเรียนเป็นหลัก ประสพการณ์และการเข้าถึงข้อมูล วัตถุประสงค์และเป้าหมายการทำงาน อิทธิพลของตำแหน่งและความรับผิดชอบ สอดคล้องกับ งานวิจัยของศุภโชค สำนินิล (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศ ทางการอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของ วิทยาลัยเทคนิค สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 จำแนกตามลักษณะตำแหน่งที่ ปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของยุพิน อังกูรพร (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาสู่ ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพะเยา จำแนกตามตำแหน่งในภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ประสบการณ์ที่สั่งสมยังส่งผลต่อทักษะในการตัดสินใจ การปรับตัว และการยอมรับแนวทางการบริหารใหม่ ๆ จึงทำให้ความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยงานวิจัยของรุ่งนภา ดอนเงิน (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ในภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสายสมร ศิริ (2568) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรีภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมรายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความแตกต่างด้านทรัพยากรและงบประมาณและจำนวนบุคลากรที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนนโยบายสู่ความเป็นเลิศที่แตกต่างกัน โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความพร้อมด้านเครื่องมือและเครือข่ายความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่ ที่เข้มแข็งกว่า ขณะที่สถานศึกษาขนาดเล็กต้องมุ่งเน้นการแก้ปัญหาพื้นฐานและการปฏิบัติงานแบบอเนกประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสายสมร ศิริ (2568)

ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรวุฒิ พานิชเลิศ และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบบทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษา ต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กและผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง มีระดับการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหาร สถานศึกษาขนาดใหญ่ทุกด้าน

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 สามารถสรุปแนวทางสำคัญในการพัฒนาได้ดังนี้

แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 มุ่งเน้นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา ทั้ง 9 ด้าน เริ่มจากการยกระดับวิชาการและทักษะแห่งอนาคตในด้านการจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร สถานศึกษาควรเปลี่ยนผ่านสู่การใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) ที่เน้นการปฏิบัติจริงผ่านระบบทวิภาคีเชิงลึก โดยมุ่งเน้นความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อพัฒนาหลักสูตรเฉพาะทางที่สอดคล้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย (Industry-Specific Programs) ควบคู่ไปกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการเรียนการสอนอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อสร้างระบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และครุมีอาชีพปัจจัยสำคัญที่จะขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จคือ "ครูวิชาชีพ" ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมให้มีความเชี่ยวชาญทั้งด้านวิชาการและทักษะสมัยใหม่ผ่านการ Up-skill และ Re-skill ในสถานประกอบการจริง รวมถึงการปรับบทบาทจากผู้สอนเป็น "โค้ชและที่ปรึกษา" (Teacher as Coach & Mentor) ที่สามารถพัฒนา

นักเรียนให้มีสมรรถนะรอบด้านทั้งทักษะทางอาชีพ (Hard Skills) และทักษะทางสังคม (Soft Skills) ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และจิตวิญญาณของผู้ประกอบการ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพพร้อมก้าวสู่ตลาดแรงงานในฐานะพลเมืองที่มีคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานและการบริหารจัดการเชิงระบบ สถานศึกษาต้องเร่งพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานห้องปฏิบัติการ และครุภัณฑ์ให้ทันสมัยสอดคล้องกับเทคโนโลยีปัจจุบัน โดยมีระบบการบริหารทรัพยากรร่วมกัน (Resource Sharing) เพื่อความคุ้มค่าสูงสุด พร้อมทั้งสร้างกลไกการประกันคุณภาพให้เข้มแข็งจนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ทุกคนมีส่วนร่วม ภายใต้แนวคิด “คุณภาพคือความรับผิดชอบร่วมกัน” เพื่อยกระดับมาตรฐานสู่การรับรองในระดับชาติและนานาชาติ เครือข่ายความร่วมมือและบริบทเชิงพื้นที่ในมิติความร่วมมือ สถาบันควรขยายเครือข่ายไปยังสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ งานวิจัย และพัฒนาระบบการเทียบโอนหน่วยกิตที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) นอกจากนี้ ยังต้องให้ความสำคัญกับบริบทเชิงพื้นที่ โดยนำศักยภาพทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของท้องถิ่นมาใช้ในการวางแผนการผลิตกำลังคน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็น “ศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน” (Community Learning Hub) ที่สามารถตอบสนองความต้องการแรงงานในพื้นที่ได้อย่างแท้จริงและยั่งยืน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการอาชีวศึกษาสู่ความเป็นเลิศให้เป็นไปกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกและเทคโนโลยี นโยบายยุทธศาสตร์ชาติและการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-Curve) ความจำเป็นในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพสู่สากล ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและการใช้ประโยชน์ร่วมกัน การมุ่งเน้นความยั่งยืนและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีชา แซ่อึ้ง (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการ อาชีวศึกษา ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสำรวจความต้องการของสถานประกอบการ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพ กำหนดหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ต้องการจากสถานประกอบการ สนับสนุนให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสถานประกอบการ พัฒนาครุวิชาชีพ พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยและกำหนดมาตรฐาน การทำงานร่วมกันของครูและบุคลากรในสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวันทิศา โพธิสาร และคณะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาสู่ความเป็นเลิศ: การศึกษาทฤษฎีฐานราก ผลการวิจัยพบว่า ผลที่ตามมาจากการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา

ที่มีความเป็นเลิศ ได้แก่ สถานศึกษามีคุณภาพ บุคลากร มีวัฒนธรรมองค์การในการทำงานร่วมกัน ผู้สอนเป็นเลิศทางวิชาชีพ และผู้เรียนมีสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ผู้วิจัยสรุปได้ว่า 1. การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ได้แก่ ด้านบริบทเชิงพื้นที่ที่เอื้อต่อการจัดการอาชีวศึกษา ด้านพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ ด้านโครงสร้างพื้นฐานครุภัณฑ์/ อุปกรณ์และสื่อการสอน ด้านความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศหรือต่างประเทศ และด้านเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา

ข้อเสนอแนะ 1. ครูผู้สอนในสถานศึกษา ควรใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาครูวิชาชีพ โดยส่งเสริมให้ครูได้รับการฝึกอบรมหรือฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่ทันสมัย และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและกำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา โดยเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และสถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงาน 3. สถานศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามแนวทาง Excellent Center โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ครู และบุคลากร รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปรีชา แซ่อึ้ง (2566). แนวทางการพัฒนาการจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3. ใน การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภัทรวุฒิ พานิชเลิศ และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์. (2564). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี. ใน วิทยานิพนธ์. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- วันทิตา โพธิสาร และคณะ (2563). การบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาสู่ความเป็นเลิศ: การศึกษาทฤษฎีรากฐาน. อุดรธานี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- รุ่งนภา ดอนเงิน. (2567). การศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย. ใน การค้นคว้าอิสระ. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วันทิตา โพธิสาร และคณะ. (2563). การบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาสู่ความเป็นเลิศ: การศึกษาทฤษฎีรากฐาน. อุดรธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สายสมร ศิริ. (2568). แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2568). คู่มือแนวทางการขับเคลื่อนศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา (Excellent Center) ประจำปีงบประมาณ 2568 สำหรับสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร.

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3. (2565). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์การอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ระยะที่ 2 พ.ศ. 2566- 2570. จาก [www.https://vec.go.th](https://vec.go.th)

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3. (2568). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. จาก [www.https://vec.go.th](https://vec.go.th)

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2567). หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567. จาก [www.https://bsq.vec.go.th/](https://bsq.vec.go.th/).

ศุภโชค สำลีนิล (2565). การบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ. ใน วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.

ธีรศักดิ์ อุปมัยอริชัย และสุชาติ บางวิเศษ. (2567). การบริหารและการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ยุพิน อังกรพร. (2564). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพะเยา. ใน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง. หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.

ภัทรวุฒิ พานิชเลิศ และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์. (2564). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี. ใน วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.